

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 59 L

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i utlendingsloven (innføring av Schengen-standardisert oppholdskort med biometri)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 3. februar 2012,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonenes hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger med dette frem forslag om en uttrykkelig hjemmel i utlendingsloven for elektronisk lagring av biometri i Schengen-standardiserte oppholdskort. Gjennom Schengen-samarbeidet ble det i 2002 innført ensartet dokumentasjon for oppholdstillatelse i form av en oppholdsetikett som limes inn i utlendingens reisedokument. Gjennom rådsforordning (EF) nr. 380/2008, som gjør endringer i rådsforordning (EF) nr. 1030/2002, er det vedtatt at dagens oppholdsetiketter skal erstattes av et oppholdskort som skal inneholde elektronisk lagret biometri i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk. Dette innebærer at alle som får oppholdstillatelse i Norge skal få utstedt et standardisert oppholdskort med ansiktsfoto og fingeravtrykk. Schengen-standardisert oppholdskort omtales i det følgende som oppholdskort.

Dagens ordning med bruk av oppholdsetikett fremgår ikke av utlendingsloven, men departementet foreslår at den nye ordningen med utstedelse av særskilte oppholdskort skal synliggjøres i loven, jf. forslaget til ny § 64 a.

Det vil være visse merkostnader ved å utstede oppholdskort. Disse merkostnadene vil bli dekket gjennom økte gebyrer for behandling av søknader

om oppholdstillatelse. Det foreslås også en hjemmel i loven for å kunne fastsette regler i forskrift om gebyr for utstedelse av nytt oppholdskort i tilfeller hvor kortet blir ødelagt eller går tapt mv. i tillatelsesperioden.

Forslaget til ny § 100 a vil gi tydelig hjemmel for opptak og lagring av biometrisk personinformasjon (ansiktsfoto og fingeravtrykk) i oppholdskortet. Utlendinger som innvilges oppholdstillatelse pålegges en plikt til å avgi biometri. Den biometriske personinformasjonen skal lagres elektronisk i en databrikke i oppholdskortet. Den foreslåtte bestemmelsen har også regler om innsyn og om retting og sletting av denne informasjonen.

Forslaget til ny § 100 b gir hjemmel for å innhente biometrisk personinformasjon til kontroll av fremlagt oppholdskort. Det gis også hjemmel for at ansiktsfoto og fingeravtrykk kan innhentes ved tvang ved kontroll opp mot oppholdskortet.

I § 109 siste ledd foreslås det en hjemmel for å regulere nærmere i forskrift at oppholdskort kan benyttes for utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen og som har fått dokumentert sin oppholdsrett etter lovens § 118 og § 119 annet ledd. For å motvirke misbruk av oppholdskortet, foreslås det videre en endring i straffebestemmelsen i § 108. Det foreslås også at brudd på plikten til å avgi fingeravtrykk til kon-

troll av oppholdskort etter § 100 b, kan sanksjoneres ved straff.

2 Bakgrunn for lovforslagene

Gjennom rådsforordning (EF) nr. 380/2008, som gjør endringer i rådsforordning (EF) nr. 1030/2002, er det bestemt at dagens oppholdsetiketter skal erstattes av et standardisert oppholdskort som inneholder biometri i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk.

Formålet med biometri i et standardisert oppholdskort er å øke sikkerheten rundt dokumentasjon på oppholdstillatelse, og dermed bidra til å forbygge og bekjempe illegal innvandring og illegalt opphold. Ved å innføre biometrisk personinformasjon i et standardisert oppholdskort forbedres dokumentasjonen for gyldig oppholdstillatelse. Det blir dermed vanskeligere å forfalske en oppholdstillatelse eller å benytte et reisedokument med oppholdsetikett som tilhører andre. Innføring av biometri i kortet vil skape en sikrere forbindelse mellom innehaver av kortet og den gitte tillatelsen, og vil dermed bidra til å forhindre identitetstyveri og personforveksling. Muligheten for ulovlig innvandring og opphold vil dermed begrenses. For øvrig vil ordningen med oppholdskort innebære en praktisk bedre løsning for brukerne enn dagens oppholdsetikett. Særlig vil utlendinger som av en eller annen grunn ikke har et nasjonalitetspass å lime oppholdsetiketten inn i, ha stor nytte av det nye oppholdskortet.

Justisdepartementet sendte forslagene til endringer på høring 23.2.2011. Høringsbrevet med vedlegg ble sendt til følgende instanser:

Departementene
Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
Barneombudet
Datatilsynet
Domstolsadministrasjonen
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
Likestillings- og diskrimineringsombudet
NID-Nasjonalt identitets- og dokumentssenter
Norad
Politidirektoratet (POD)
Politiets Sikkerhetstjeneste (PST)
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Utlendingsdirektoratet (UDI)
Utlendingsnemnda (UNE)

Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)

Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH)

KS - Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon

Arbeidsgiverforeningen Spekter

Advokatforeningen

Akademikerne

Fagforbundet

Den norske dommerforening

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Norsk Tjenestemannslag (NTL)

Norges Juristforbund

Politiets Fellesforbund

Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

African Youth in Norway (AYIN)

Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid

Grenseland – forum for asylsøkere og flyktninger

Innvandrerne Landsorganisasjon (INLO)

KIM – kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner

NOAS – Norsk organisasjon for asylsøkere

Norsk Innvandrersforum

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)

Bispedømmene (11 stykker)

Den norske kirke - Kirkerådet

Islamsk Råd

Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Amnesty International Norge

Antirasistisk Senter

Flyktninghjelpen

Helsingforskomitéen

Human Rights Service (HRS)

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Norsk Folkehjelp

OMOD – Organisasjonen mot offentlig diskriminering

Redd Barna

PRESS – Redd Barna Ungdom

Røde Kors

Seniorsaken

SOS Rasisme

UNHCR Stockholm

Arbeiderpartiet

Det liberale folkepartiet

Demokratene

Fremskrittspartiet
Høyre
Kristelig Folkeparti
Kystpartiet
Miljøpartiet De grønne
Norges Kommunistiske Parti
Pensjonistpartiet
Rødt
Senterpartiet
Sosialistisk Venstreparti
Venstre

Juridisk Rådgivning for kvinner (JURK)
Juss-Buss
Jussformidlingen
Kontoret for fri rettshjelp
Rettspolitisk forening
Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)

Frist for å avgi høringsuttalelse var 23.5.2011. Følgende instanser har inngitt merknader til forslagene:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Utenriksdepartementet
Datatilsynet
Politidirektoratet (POD)
Utlendingsdirektoratet (UDI)
Riksarkivaren
Advokatforeningen
MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner
NOAS – Norsk organisasjon for asylsøkere
Juss-Buss
Jussformidlingen

Følgende høringsinstanser har svart uten å ha merknader til forslagene:

Arbeidsdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Fornyings-, administrasjons- og kirke-
departementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Kulturdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Samferdselsdepartementet
Regjeringsadvokaten

3 Gjeldende rett

3.1 Oppholdstillatelse og oppholdsetikett

Førstegangs oppholdstillatelse for utlendinger som ikke er omfattet av EØS-regelverket, gis som midlertidig oppholdstillatelse for inntil tre år. Med mindre annet er fastsatt i lov eller forskrift, skal tilatelse gis for minst ett år, jf. utlendingsloven § 60. Etter tre år kan det etter søknad innvilges permanent oppholdstillatelse dersom vilkårene for det er oppfylt, jf. § 62. Gyldig oppholdstillatelse dokumenteres i dag ved at utlendingen får en oppholdsetikett limt inn i utlendingens eventuelle reisedokument. Slik etikett utstedes ved personlig fremmøte for politiet etter at utlendingen har fått et vedtak om innvilget oppholdstillatelse. En visumpiktig utlending som befinner seg i hjemlandet, og som får innvilget oppholdstillatelse, får først et innreisevisum til Norge ved den aktuelle utenriksstasjonen. Vedkommende må så melde seg for politiet innen sju dager etter innreise i Norge for utstedelse av oppholdsetikett, jf. utlendingsloven § 19.

Utlendingsforskriften § 20-2 gir Utlendingsdirektoratet adgang til å utarbeide nødvendige skjemaer, etiketter, stemples osv. som er nødvendig for gjennomføring av forskriften. Utlendingsdirektoratet har i rundskriv RS 2011-19 gitt retningslinjer for utforming av felles etikett for midlertidig og permanent oppholdstillatelse. Oppholdsetiketten er, som nevnt ovenfor, felles for alle Schengen-landene, jf. rådsforordning (EF) nr. 1030/2002.

3.2 Utlendinger omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen

Utlendinger som er borgere av et land som deltar i EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen (heretter kalt EØS-borgere) med gyldig identitetskort eller pass, har oppholdsrett i inntil tre måneder. For opphold utover denne perioden er det et krav om at de skal registrere seg, jf. utlendingsloven § 117. Det utstedes ikke noe eget oppholdskort men det utstedes et registreringsbevis. Etter fem års sammenhengende opphold får EØS-borgere varig oppholdsrett og varig oppholdsbevis etter søknad, jf. utlendingsloven § 115, jf. § 119 første ledd. Det er her et krav om at oppholdet er lovlig, jf. utlendingsloven § 115 første ledd første setning.

En tredjelandsborger som er familiemedlem til en EØS-borger, trenger heller ikke oppholdstillatelse, men plikter å søke om oppholdskort (ikke Schengen-standardisert oppholdskort) innen tre måneder etter innreise, jf. utlendingsloven § 118,

jf. § 114. Etter fem års sammenhengende lovlig opphold kan vedkommende etter søknad få varig oppholdskort, jf. utlendingsloven § 119 annet ledd, jf. § 116.

Også andre tredjelandsborgere med oppholdsrett etter EØS-regelverket, det vil si tjenesteytere og etablerere fra tredjeland, men med fast opphold i EØS-området, plikter å søke om oppholdskort for opphold i mer enn tre måneder, jf. utlendingsloven § 118. Oppholdsrett som tjenesteyter eller etablerer etter EØS-regelverket danner ikke grunnlag for familieinnvandring eller varig oppholdsrett. Det er ikke noe vilkår i EØS-regelverket om at oppholdskortene skal utformes som Schengen-standardiserte oppholdskort eller at de skal inneholde biometri, se mer om dette i punkt 6.10.

3.3 Fotografi og fingeravtrykk etter andre bestemmelser i utlendingsloven

Utlendingsloven § 100 omhandler fotografi og fingeravtrykk til bruk i utlendingssaker. Bestemmelsens første ledd regulerer hvem det kan tas fotografi og fingeravtrykk av. Det kan tas fotografi og fingeravtrykk av en utlending som a) ikke kan dokumentere sin identitet, eller som det er grunn til å mistenke for å oppgi falsk identitet, b) søker oppholdstillatelse etter loven, c) er blitt innvilget eller har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse etter loven, eller d) er bortvist eller utvist, eller som antas å oppholde seg ulovlig i riket. I henhold til § 100 annet ledd kan fotografi og fingeravtrykk registreres elektronisk i et register. Det opptas ikke rutinemessig fingeravtrykk av alle utlendinger som søker om en oppholdstillatelse etter loven, selv om loven åpner for dette. I henhold til utlendingsforskriften § 18-1, skal det tas fotografi og fingeravtrykk av:

- a) utlending som ikke kan dokumentere sin identitet eller som det er grunn til å mistenke at oppgir falsk identitet,
- b) utlending som søker om beskyttelse etter loven,
- c) utlending over 18 år som søker oppholdstillatelse etter lovens kapittel 6 (familieinnvandring) som familiemedlem til en utlending som har søkt om beskyttelse,
- d) utlending som nevnt under bokstav b eller c som har fått avslag på sin søknad, når fingeravtrykk ikke er tatt tidligere,
- e) utlending som blir utvist,
- f) utlending som blir bortvist etter å ha blitt ilagt straff eller gitt påtaleunnlatelse, og

- g) utlending som har oppholdt seg ulovlig i riket.

Samtidig med registrering av fingeravtrykk etter § 100 skal det foretas søk i utlendingsregisteret for å undersøke om utlendingen allerede er registrert under samme eller en annen identitet, jf. forskriftens § 18-3. Det skal også foretas søk i det alminnelige fingeravtrykkregisteret for å undersøke om utlendingen er ettersøkt i Norge eller et annet land. For øvrig inneholder utlendingsforskriften §§ 18-2 til 18-4 nærmere regler om oppbevaring og sletting av fingeravtrykk i utlendingsregisteret.

Norge deltar i Dublin-samarbeidet, som regulerer hvilket land som er ansvarlig for å behandle en asylsøknad. Som ledd i dette samarbeidet tas det fingeravtrykk av alle som søker om beskyttelse eller oppholder seg ulovlig i riket, jf. utlendingsloven § 101. Fingeravtrykkene overføres til sentralenheten for fingeravtrykksopplysninger, Eurodac.

I forbindelse med inn- og utreisekontroll har grensekontrollørene adgang til å foreta andre former for identitetskontroll enn sjekk av reisedokumenter, blant annet gjennom kontroll av fingeravtrykk, jf. utlendingsloven § 15 tredje ledd.

Politiet har på visse vilkår adgang til å stanse en utlending i riket (alminnelig utlendingskontroll), jf. utlendingsloven § 21. Ved slik kontroll må utlendingen vise legitimasjon og om nødvendig gi opplysninger for å bringe identiteten og lovligheten av oppholdet i riket på det rene. Der vedkommende ikke kan dokumentere sin identitet eller det er grunn til å mistenke at utlendingen oppgir falsk identitet, vil det være adgang til å ta fingeravtrykk av vedkommende, jf. utlendingsloven § 100.

Med rådsforordning (EF) nr. 767/2008 av 9. juli 2008 (VIS-forordningen), opprettes Visa Information System (VIS). Dette er et felles visuminformasjonssystem for EU- og Schengen-medlemslandene for utveksling av opplysninger mellom statene i forbindelse med behandling av visumsaker, og for identifisering bl.a. ved innreise over Schengen yttergrense. Opplysninger om visumsøkere skal lagres i en sentral database. I tillegg til registrering av opplysninger om navn, fødselsdato osv. vil det bli innført bruk av biometri (ansiktsfoto og fingeravtrykk). I henhold til VIS-forordningen skal det på søknadstidspunktet opptas ti fingeravtrykk som, sammen med foto av søker, skal lagres i databasen. Nærmere om opptak og bruk av fingeravtrykk for VIS-formål, fremkommer hovedsakelig av rådsforordning (EF) nr. 810/2009 av 13. juli 2009 (visumforordningen) artikkel 13. Bakgrun-

nen for opprettelsen av VIS er blant annet felles utfordringer knyttet til kontroll og verifisering av identitet. Ordningen trådte i kraft 11. oktober 2011.

Som Schengen-medlemsland er Norge en del av dette systemet. VIS-forordningen og visumforordningen er gjort til norsk rett ved implementering i utlendingsloven §§ 102 til 102 f og utlendingsforskriften § 3-4. I henhold til utlendingsforskriften § 3-4 er hele visumforordningen inntatt som vedlegg til utlendingsforskriften.

Norske pass skal i henhold til rådsforordning (EF) nr. 2250/2004 inneholde biometri (fotografi og fingeravtrykk). Endringen i passloven ble vedtatt ved lov av 17. juni 2005 nr. 93 (ansiktsfoto) og 29. juni 2009 nr. 86 (fingeravtrykk). Passloven gir også hjemmel for at utlendingspass og reisebevis for flyktninger, som er utstedt med hjemmel i utlendingsloven, skal inneholde biometri.

4 EU-forordningene om felles ensartet utforming av oppholdsetikett og oppholdskort og gjennomføringen i svensk og finsk rett

4.1 Schengen-samarbeidet

Som medlem av Schengen-samarbeidet har Norge sluttet seg til EUs overordnede mål om fri bevegelse mellom medlemsstatene. Dette innebærer at visum utstedt av Norge som hovedregel gir rett til reise i hele Schengen-området, og at tredjelandsborgere som hovedregel bare blir kontrollert ved passering av Schengens yttergrenser. Tredjelandsborgere med oppholdstillatelse i Norge kan fritt bevege seg rundt i Schengen-området i inntil tre måneder. For å kompensere for begrenset kontroll på indre Schengen-grense er det innført ulike tiltak som alle medlemslandene må slutte seg til. Det mest omfattende av disse er etableringen av Schengen Information System (SIS), et system for kommunikasjon mellom medlemslandene. SIS innebærer blant annet at det kan registreres personopplysninger om tredjelandsborgere som skal nektes innreise til Schengen-området. Etter norsk praksis blir de aller fleste tredjelandsborgere som utvises registrert i SIS.

4.2 EU-forordninger om felles oppholdsetikett og oppholdskort

Rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 og rådsforordning (EF) nr. 380/2008 omhandler ensartet utforming av oppholdstillatelser til tredjelandsborgere. Rådsforordningene er bindende for Norge som følge av vår deltagelse i Schengen-samarbeidet. Gjennom forordningene er det bestemt at dagens oppholdsetiketter skal erstattes av et standardisert oppholdskort som inneholder en databrikke med elektronisk lagret ansiktsfoto og to flate fingeravtrykk. Databrikken skal også inneholde de personalia som er visuelt synlige på kortet, blant annet navn, fødselsdato, varighet av tillatelsen osv., jf. rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 artikkel 4.

Rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 oppstiller krav til enten bruk av oppholdsetikett eller oppholdskort, at kortet eller etiketten skal inneholde bestemte opplysninger og at kortet skal være i tråd med tekniske spesifikasjoner angitt i bilag til forordningen. I innledningen fremheves det at det er viktig at de ensartede oppholdsetikettene eller oppholdskortene inneholder alle de opplysningene som er nødvendige, og at de særdeles høye kravene til sikkerhet oppfylles. Dette for å hindre etterligning og forfalskning. Felles oppholdsetiketter eller oppholdskort kan dermed bidra til å forebygge og bekjempe illegal innvandring og illegalt opphold.

Det fremgår innledningsvis av rådsforordning (EF) nr. 380/2008 at formålet med innføringen av biometriske kjennetegn er at dette vil etablere en mer pålitelig kobling mellom innehaveren og oppholdstillatelsen, noe som er viktig for å hindre misbruk. Innføring av biometri i oppholdskort gir mulighet for i større grad å kunne kontrollere dokumentets ekthet og innehaveres identitet ved direkte sammenligning, der det etter nasjonal lovgivning er aktuelt, jf. artikkel 1.

Bruk av biometri i oppholdskort innebærer at fysiske karakteristika (ansiktsfoto og to flate fingeravtrykk) som er unike for vedkommende person, lagres elektronisk i oppholdskortet. Hvordan den biometriske informasjonen lagres i oppholdskortet, forutsettes å følge de globale standardene som er vedtatt av ICAO (Den internasjonale sivile luftfartsorganisasjon) for reisedokumenter. I Schengen-samarbeidet har man valgt å benytte dette som grunnlag for både pass og oppholdskort.

Rådsforordningene stiller bestemte krav til produksjonen av kortet, herunder materiale, tryk-
keteknikker, sikring mot fotokopiering og utfor-

ming for øvrig. For å hindre misbruk skal det være en rekke sikkerhetsmekanismer i kortet.

I tillegg til visuelle og optiske sikkerhetssele-menter som skal vanskeliggjøre endring eller etterligning (forfalskning) av dokumentet, er det lagt stor vekt på å sikre at ikke uvedkommende kan lese eller endre data lagret i den kontaktløse databrikken. Det stilles blant annet krav til bruk av elektroniske sertifikater som autentiserer ektheten rundt dataene i brikken. Etableringen av sertifikatregimer er svært komplekse og underlagt strenge kontrollmekanismer spesifisert gjennom internasjonale teknologistandarder, blant annet fastsatt av ICAO.

Fristen for implementering av oppholdskort uten biometri var 20.5.2011. På grunn av kompliserte tekniske løsninger har prosessen med anskaffelse og innføring av oppholdskort blitt forsinket, og implementering ble derfor ikke gjennomført innen fristen. Fristen for å innta biometri i kortet er 20.5.2012.

4.3 Svensk rett

Sverige har i forbindelse med innføring av ordningen med oppholdskort gjennomført endringer i sin utlendingslov. De har blant annet utformet en bestemmelse om at det er en plikt for utlendinger som søker om oppholdstillatelse å medvirke til at det kan innhentes fotografi og fingeravtrykk. Den samme plikten gjelder der det utstedes oppholdskort uten at det er søkt om oppholdstillatelse. Det er gjort unntak for barn under seks år og tilfeller hvor det er fysisk umulig å avgi fingeravtrykk. Videre er det vedtatt en bestemmelse om kontroll av biometri opp mot oppholdskortet. Begge bestemmelsene har regler om sletting av fingeravtrykk.

Fingeravtrykk og fotografi som opptas for lagring i oppholdskort lagres per i dag ikke i et register eller en nasjonal database, men dette skal utredes nærmere. Utgiftene til innføring av oppholdskort er dekket gjennom gebyrøkninger.

4.4 Finsk rett

I forbindelse med innføring av oppholdskort har Finland gjort en rekke endringer i sin utlendingslov som vil tre i kraft 1.1.2012. Endringene omfatter blant annet en hjemmel for opptak av biometri for lagring i kortet og hjemmel til å kontrollere fingeravtrykk opp mot kortet.

Innehaver av oppholdskort pålegges i loven å skaffe seg et nytt kort innen det gjeldende kortet utløper. Dersom han ikke gjør det, kan han straffes

med bøter. Fingeravtrykkene som opptas vil bli lagret i en database for å kunne kontrollere om vedkommende har søkt en tillatelse tidligere.

4.5 Dansk rett

Danmark har foretatt endringer i sin utlendingslov som en følge av innføringen av standardisert oppholdskort. Endringene vil tre i kraft 20. mai 2012. Det er tatt inn en bestemmelse i udlændingeloven som gjør bestemmelsene etter rådsforordningene om standardisert oppholdskort gjeldende. Endringen innebærer at alle som gis en oppholdstillatelse, herunder på området for asyl, familiesammenføring, arbeid og studier, utstedes oppholdskort. Lovbestemmelsene inneholder også regler for å sikre gjennomføringen av opptak av fingeravtrykk og fotografi. Det er blant annet innført en bestemmelse som sier at en søknad om oppholdstillatelse vil bli avvist dersom utlendingen ikke samtykker til å avgi biometri. Dette gjelder ikke for asylsøkere, men her er det inntatt en hjemmel for å oppta biometri ved tvang. Utlendinger under 18 år som bor sammen med sine foreldre skal ikke ha eget oppholdskort, og skal derfor heller ikke avgi biometri. Bakgrunnen for dette er at barn i dag ikke får egen oppholdsetikett (dette gjør de i Norge). Som hovedregel vil fingeravtrykk og ansiktsfoto bli tatt opp på søknadstidspunktet og fingeravtrykk slettes 90 dager etter at kortet er produsert. Der biometrien ikke er opptatt ved innlevering av søknad vil utlendingen ha plikt til å møte for opptak av biometri etter innreise i Danmark. Utlendinger vil også få en plikt til å opplyse hvilken danske adresse kortet skal sendes til. Brudd på disse forpliktelsene kan sanksjoneres med bøter. Siden kortet vil bli utstedt etter innreise til Danmark innføres det en ny ordning med bruk av innreisevisum for utlendinger som befinner seg i utlandet. Biometrien vil ikke bli lagret i et register. Oppholdskorten vil primært finansieres gjennom gebyr som allerede er innført hva gjelder søknader på familiesammenførings-, studie- og arbeidsområdet.

5 Forholdet til menneskerettigheter og personvern

5.1 Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8 oppstiller et forbud for staten mot inngrep i privatlivet. Det kan gjøres unn-

tak fra forbudet dersom følgende tre kumulative vilkår er oppfylt: det er hjemmel i lov, inngrepet fremmer ett av de legitime formål i bestemmelsen og inngrepet er nødvendig i et demokratisk samfunn, av hensyn til ett eller flere oppregnede forhold.

Lagring av biometrisk informasjon i oppholdskortet skal understøtte en sikrere verifisering av identiteten til den enkelte utlending som kontrolleres. Schengen-landene har lagt til grunn at opptak av fingeravtrykk og biometri i forbindelse med utstedelse av oppholdskortene er tillatte inngrep etter EMK artikkel 8, og departementet finner ikke denne vurderingen tvilsom. Det foreliggende lovforslaget sikrer også en tydelig lovhjemmel for den aktuelle praksisen med opptak og bruk av biometri i oppholdskort.

5.2 Personvern

Personopplysningslovens regler gir minimumsstandards for behandling av personopplysninger. Loven gjennomfører EUs personverndirektiv i norsk rett. I følge personopplysningsloven § 11 kan personopplysninger bare benyttes “til uttrykkelig angitte formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet”. I forarbeidene til personopplysningsloven (Ot.prp. nr. 92 (1998-1999)) fremgår det at “[f]ormålet må være tilstrekkelig konkret og avgrenset til at det skaper åpenhet og klarhet om hva behandlingen skal tjene til”.

Personopplysningsloven § 12 omhandler bruk av fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler. Den siste formuleringen dekker blant annet fingeravtrykk. Formålet med bruk av fingeravtrykk i oppholdskort er autentisering (bekrefte at kortinnehaveren er den som vedkommende oppgir å være), og ikke identifisering (klarlegge kortinnehaverens identitet). Etablert praksis i Personvernemnda bygger på en forståelse om at bestemmelsen også kommer til anvendelse der fingeravtrykk brukes til autentisering og ikke identifisering. I henhold til første ledd kan fingeravtrykk bare benyttes når det er et saklig behov for identifisering. Det oppstilles videre et krav til at metoden er nødvendig for å oppnå sikker identifisering.

I følge forarbeidene til § 12 (Ot.prp. nr. 92 (1998-1999), side 114) bør slike identifikasjonsmidler ikke benyttes i utrengsmål. Det fremgår videre at “[k]ravet til nødvendighet vil kun være oppfylt dersom andre og mindre sikre identifikasjonsmidler, som for eksempel navn, adresse og kundenummer ikke er tilstrekkelig. Det vil også

ha betydning hvor viktig sikker identifisering er for den registrerte, dvs. hvilke konsekvenser en forveksling kan føre til. Også samfunnets behov kan tillegges vekt”. Personopplysningsloven stiller også krav om informasjonssikkerhet og medbestemmelse, jf. § 13 og §§ 18 til 20. Ved bruk av biometri må hensynet til personvern altså veies opp mot andre hensyn som for eksempel kontroll og effektivitet.

Departementet mener at det ikke er avgjørende personvern hensyn som taler mot lovforslaget om innføring av oppholdskort med biometri, se nærmere om dette under punkt 6.11.

6 Innføring av oppholdskort med elektronisk lagret biometri - lovforslaget

6.1 Bakgrunn og formål med lovforslaget

6.1.1 Høringsforslaget

I høringsbrevet foreslo departementet at innføringen av standardiserte oppholdskort burde synliggjøres i en egen lovbestemmelse, jf. høringsforslagets § 64 a.

Plikt til å avgi ansiktsfoto og fingeravtrykk er inngrep i den personlige integritet og retten til privatliv og krever lovhjemmel. Elektronisk lagring av data i oppholdskort innebærer at oppholdskortet vil kunne kommunisere elektronisk med eksternt kommunikasjonsutstyr. Elektronisk lagring av ansiktsfoto og fingeravtrykk i oppholdskort vil således falle inn under personopplysningsloven, se nærmere om dette i punkt 6.11. Selv om utlendingsloven har en rekke hjemler for opptak av fingeravtrykk, mente departementet i høringsbrevet at det bør fremgå klart av utlendingsloven at det er adgang til å oppta fotografi og fingeravtrykk for lagring i oppholdskort. Departementet foreslo derfor at opptak av ansiktsfoto og fingeravtrykk til bruk i oppholdskort reguleres i en egen bestemmelse i utlendingsloven, ny § 100 a. Ny § 100 b gir hjemmel for å innhente biometrisk personinformasjon til kontroll opp mot fremlagt oppholdskort samt regler om sletting av slik informasjon i denne forbindelse. I § 109 siste ledd ble det foreslått en hjemmel for å regulere nærmere i forskrift at oppholdskort kan benyttes for utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen og utlendingsloven § 118 og § 119 annet ledd.

Formålet med biometri i et standardisert oppholdskort er å øke sikkerheten rundt den dokumentasjonen som myndighetene utsteder til utlendinger som har gyldig oppholdstillatelse. Det ska-

pes en sikrere forbindelse mellom innehaver av kortet og den gitte tillatelsen. Dette vil bidra til å forhindre identitetstyveri og personforveksling. Muligheten for ulovlig innvandring og ulovlig opphold vil dermed begrenses.

Standardisert oppholdskort med biometrisk personinformasjon vil også være en praktisk bedre løsning for utlendingen enn dagens ordning med innlimt etikett i reisedokumentet. Utlendingen vil enkelt kunne dokumentere at vedkommende har gyldig oppholdstillatelse selv om vedkommende ikke har reisedokumenter. Det presiseres at oppholdskortet ikke erstatter kravet til reisedokument ved grensepasseringer.

Oppholdskortet skal brukes i forbindelse med passering av Schengen yttergrense (sammen med reisedokument) og ved innenlandskontroll for å dokumentere oppholdsstatus i Norge eller et annet Schengen-land. Enkel verifisering vil foregå ved visuell avlesning av kort. Med tilpasset utstyr ved kontroll skal de biometriske dataene i oppholdskortet kunne avleses og sammenlignes mot den aktuelle personen for å bekrefte at vedkommende er rett innehaver. Biometrisk verifikasjon skjer ved å sammenligne fingeravtrykk lagret i kortet med fingeravtrykk opptatt ved kontroll. Biometrisk verifikasjon kan også skje gjennom ansiktsbiometri (ansiktsgjenkjenning).

6.1.2 Høringsinstansenes synspunkt

Elleve høringsinstanser (Utlendingsdirektoratet, Politidirektoratet, Romerike politidistrikt, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), Advokatforeningen, Jussformidlingen, Utenriksdepartementet, MiRA ressurscenter for kvinner med minoritetsbakgrunn (MiRA), Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Riksarkivaren, Datailsynet og Juss-Buss) har kommentert forslaget. De fleste er i all hovedsak positive til innføringen av Schengen-standardisert oppholdskort. Elleve høringsinstanser har svart uten å ha merknader til forslagene, se kapittel 2 ovenfor.

Barne-, likestilling og inkluderingsdepartementet og Advokatforeningen har uttalt at de støtter forslaget om innføring av oppholdskort. Politidirektoratet stiller seg positivt til innføringen og viser til at oppholdskort vil forenkle politiets kontrolloppgaver etter utlendingsloven. Jussformidlingen er i hovedsak enig i de vurderinger som departementet har foretatt.

NOAS ser at innføringen av standardisert oppholdskort for personer som har oppholdstillatelse kan ha positive konsekvenser og er ikke negativ til at kortet innføres. NOAS og MiRA mener imid-

lertid at det er uklart hvilken effekt en vil oppnå ved å innføre oppholdskort. De mener at tiltakene må ha en reell effekt for at de skal kunne forsvares, sett hen til økonomiske kostnader og tiltakets inngripende karakter.

Juss-Buss er generelt skeptisk til "den mistenkeliggjøring man opererer med overfor utlendinger, og da særlig tredjelandsborgere". De stiller seg skeptisk til tiltak som kan være i strid med personvern hensyn og respekten for egen integritet. De viser videre til at tiltaket kan virke integringshemmende.

6.1.3 Departementets vurdering

Departementet viser til at oppholdskort med biometri i vesentlig grad vil forbedre dokumentasjonen for gyldig oppholdstillatelse ved å begrense muligheten for forfalskning og etterligning. Innføring av biometri vil skape en sikrere forbindelse mellom innehaver av kortet og den gitte tillatelsen. Dette vil igjen bidra til å forhindre identitetstyveri og personforveksling, og muligheten for ulovlig innvandring og ulovlig opphold begrenses.

Innføring av en ordning med oppholdskort er ikke bare begrunnet i myndighetenes kontrollbehov, men også i at oppholdskort vil bli en praktisk bedre løsning for brukerne enn dagens oppholdsetikett. Særlig vil utlendinger som ikke har et nasjonalitetspass å lime oppholdsetiketten inn i, ha stor nytte av oppholdskortet. Kortinnehaveren vil enkelt kunne dokumentere gyldig oppholdstillatelse til tross for manglende reisedokumenter. For øvrig vises det til at Norge som medlem av Schengen-samarbeidet er forpliktet til å innføre standardisert oppholdskort. Forslagets forhold til personvern er vurdert nærmere i punkt 6.11.

6.2 Hvem som skal få utstedt oppholdskort

6.2.1 Høringsforslaget

I henhold til rådsforordning (EF) nr. 380/2008 artikkel 1, som gjør endringer i rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 ved å tilføye ny artikkel 4 b, er det obligatorisk å utstede oppholdskort og oppta fingeravtrykk av alle utlendinger over seks år som innvilges oppholdstillatelse. Med oppholdstillatelse menes her enhver tillatelse utstedt av myndighetene i en medlemsstat til en tredjelandsborger som lovlig oppholder seg i riket, med unntak av visum og foreløpig oppholdstillatelse i påvente av behandlingen av en søknad om asyl eller oppholdstillatelse, jf. rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 artikkel 1. I høringsbrevet ble det foreslått å

synliggjøre disse unntakene fra retten til oppholdskort i loven. Personer som det er fysisk umulig å oppta fingeravtrykk av, er i henhold til rådsforordningene unntatt fra kravet til opptak av fingeravtrykk. Det ble ansett som unødvendig å synliggjøre dette i loven.

6.2.2 Høringsinstansenes synspunkt

Juss-Buss er skeptisk til at tiltak som er begrunnet i kontroll og forebygging av kriminalitet skal anvendes på barn helt ned til seksårsalderen. De stiller spørsmål ved om forholdet til barnekonvensjonen er godt nok utredet. Det hevdes også at en alminnelig utlendingskontroll vil kunne oppleves som skremmende for mindreårige og kan sende signaler om mistillit.

Utlendingsdirektoratet foreslår å endre regelverket for i større grad å kunne utstede C- og D-visum (Schengen-visum og visum for langtidsopphold) i stedet for oppholdskort der utlendingens opphold i Norge er av begrenset varighet. De viser blant annet til at kostnadene ved oppholdskort er vesentlig høyere enn for dagens oppholdsetiketter, og at det av den grunn er hensiktsmessig å utstede visum for kortvarige opphold. På grunn av lengre leveringstid for oppholdskort og krav til personlig oppmøte, vil det for oppholdstillatelser av kort varighet være bedre brukerservice å utstede visum i stedet for oppholdskort.

Utlendingsdirektoratet påpeker videre at for personer som har tillatelse etter utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-3 (om refleksjonsperiode) og utlendingsloven § 74 (oppholdstillatelse utelukkende på grunnlag av vern mot retur), bør det fremgå tydelig av oppholdskortet at de ikke har anledning til å reise ut av Norge.

6.2.3 Departementets vurdering

Oppholdskort skal utstedes til alle utlendinger som innvilges oppholdstillatelse, også mindreårige og utlendinger med begrensede og kortvarige tillatelser. Plikt til å avgi fingeravtrykk gjelder for alle barn over seks år. Barn under seks år får oppholdskort uten at det opptas og registreres fingeravtrykk.

Rådsforordningene som forslaget bygger på, er vurdert i forhold til menneskerettighetene og forutsetter at opptak av fingeravtrykk skal skje i overensstemmelse med gjeldende menneskerettighetskonvensjoner, herunder FNs barnekonvensjon. Departementet understreker at opptak av fingeravtrykk ikke medfører noen inngripende

fysiske handlinger. Det forutsettes at den fysiske gjennomføringen skjer på en hensynsfull måte, slik at det ikke er grunnlag for at verken voksne eller barn vil oppleve dette som krenkende eller skremmende.

Det vil for enkelte utlendinger være behov for å innta en bemerkning i kortet om særlige forhold ved utlendingens oppholdstillatelse, jf. bilag til rådsforordning (EF) nr. 1030/2002 a) 7.5-9. Dette gjelder for eksempel for begrensninger i tillatelser etter utlendingsloven § 74 (oppholdstillatelse for en utlending som har vernet mot utsendelse som sitt eneste grunnlag for opphold) og tillatelser etter utlendingsforskriften § 8-3 (refleksjonsperiode for ofre for menneskehandel). Det skal i slike tilfeller utstedes oppholdskort, men begrensningene i tillatelsen skal fremgå tydelig av oppholdskortet.

Utlendingsdirektoratets innspill om bruk av visum i stedet for oppholdskort faller utenfor lovforslaget som har vært på høring. Departementet bemerker likevel at utgangspunktet som må legges til grunn er at alle som gis en oppholdstillatelse i Norge skal få utstedt oppholdskort. Hensikten med oppholdskortet er å forhindre misbruk og ulovlig innvandring. Da er det viktig at det utstedes oppholdskort til dem som gis oppholdstillatelse i Norge, også der oppholdet er kortvarig. Dessuten tilsier brukerhensyn at det benyttes mest mulig enhetlige løsninger. Departementet vil likevel vurdere Utlendingsdirektoratets innspill nærmere og se om det finnes enkelte tilfeller hvor man for eksempel bør utstede visum i stedet for oppholdstillatelse. For eksempel kan dette være tilfellet når oppholdet i Norge vil være av så kort varighet at utlendingen ikke rekker å få utstedt oppholdskortet før vedkommende skal forlate landet igjen.

6.3 Rett og plikt til oppholdskort

6.3.1 Høringsforslaget

Dagens ordning med bruk av oppholdsetiketter er ikke særskilt omhandlet i utlendingsloven, men departementet foreslo i høringsbrevet at innføringen av standardiserte oppholdskort burde synliggjøres i en egen lovbestemmelse, jf. høringsforslagets § 64 a.

Høringsforslagets ordlyd var som følger:

“Utlending som innvilges midlertidig eller permanent oppholdstillatelse skal få sin tillatelse dokumentert ved at det utstedes standardisert oppholdskort. (...)”

6.3.2 Høringsinstansenes synspunkt

Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget til ny § 64 a, men *Utlendingsdirektoratet* har ment at det også bør lovfestes at utlendingen har «plikt til å bære kortet på seg, jf. utlendingsloven § 21.»

6.3.3 Departementets vurdering

Hensikten med forslaget til ny § 64 a er å synliggjøre den nye ordningen med oppholdskort. Norge har en forpliktelse i henhold til Schengenregelverket til å innføre en ordning med oppholdskort med biometri ved innvilgelse av oppholdstillatelser.

Som det fremgår ovenfor har det ikke kommet noen vesentlige innvendinger mot den foreslåtte bestemmelsen, og den er derfor inntatt i departementets lovforslag.

I høringsbrevet var det ikke inntatt forslag til noen bestemmelse som pålegger utlendingen å kunne dokumentere sitt opphold gjennom fremleggelse av oppholdskortet. Departementet ønsker imidlertid å regelfeste en plikt til å fremlegge oppholdskortet som dokumentasjon for oppholdstillatelsen. Departementet vil derfor fremme et eget høringsbrev med forslag til en ny forskriftsbestemmelse som fastsetter dette. Tilsvarende vil departementet foreslå en egen forskriftsbestemmelse om at innehaver av oppholdskort plikter å ta vare på dokumentet så det ikke kommer uvedkommende i hende, og at vedkommende plikter å melde fra dersom oppholdskortet går tapt eller på annen måte kommer bort. En likeartet bestemmelse finnes i dag om plikt til å melde fra om tapt reisebevis og utlendingspass, jf. utlendingsforskriften § 12-13.

I henhold til § 21 må utlendinger på oppfordring fra politiet legge frem legitimasjon og gi nødvendige opplysninger for å bringe sin identitet og lovligheten av oppholdet i riket på det rene. Innføringen av særskilte oppholdskort reiser spørsmål om utlendingen har plikt til å bære med seg oppholdskortet for å kunne medvirke til identifisering etter § 21. Departementet mener imidlertid ikke at innføringen av oppholdskort skal innebære noen plikt for utlendingen til å bære kortet på seg, og understreker at § 21 ikke kan tolkes så vidt. Det bemerkes i denne sammenheng at ordningen med oppholdskort ikke bare gjelder for utlendinger med tidsbegrensede tillatelser, men også for utlendinger som har permanent oppholdstillatelse i Norge.

6.4 Gebyr for utstedelse av oppholdskort

Utstedelse av oppholdskortene skal i utgangspunktet dekkes gjennom gebyrsatsene for behandling av oppholdstillatelse. Gebyrer for offentlige myndighetshandlinger kan normalt fastsettes tilsvarende gjennomsnittskostnaden for å utføre den gebyrbelagte handlingen på en kostnadseffektiv måte. I utlendingsloven § 89 er det gitt hjemmel for å gi forskrift om gebyrer for behandling av søknader etter utlendingsloven, med unntak for søknader om beskyttelse (asyl) etter lovens kapittel 4. Ulike regler for de ulike typer av søknader er gitt i utlendingsforskriften §§ 17-10 til 17-13, herunder unntaksregler for enkelte typer søknader.

Som det fremgår i kapittel 7 nedenfor, har departementet lagt opp til at merkostnadene for utstedelse av oppholdskort skal dekkes gjennom økte gebyrer ved søknad om oppholdstillatelse. Samtidig vil det forekomme tilfeller hvor det er behov for å utstede nytt oppholdskort uten at det har sammenheng med behandlingen av en ny søknad om oppholdstillatelse. Dette vil for eksempel kunne være tilfeller hvor kortet er ødelagt eller har gått tapt, og hvor det er behov for utstedelse av nytt kort innenfor tillatelsesperioden. For å sikre at det er tilstrekkelig lovhjemmel for å gi forskrift om gebyr i slike tilfeller, foreslår departementet en endring av ordlyden i lovens § 89, slik at denne blir lydende:

«Kongen kan i forskrift gi regler om at det skal tas gebyr for å behandle søknader etter denne loven, med unntak for søknader om beskyttelse etter kapittel 4. *Kongen kan også gi regler om gebyr for utstedelse av nytt standardisert oppholdskort eller kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, selv om dette ikke utstedes på bakgrunn av en søknad om fornyet tillatelse eller rettighet.*»

6.5 Hvorvidt oppholdskort er et legitimasjonsdokument

6.5.1 Høringsforslaget

Det fremgikk av høringsbrevet at standardisert oppholdskort skal brukes til å dokumentere at den aktuelle personen har gyldig oppholdstillatelse i Norge. Kortet kan ikke brukes som reisedokument. Kortet utstedes i tråd med de personopplysninger som vedkommende har opplyst til utlendingsforvaltningen, og som utlendingsforvaltningen har lagt til grunn i forbindelse med

vedtak om oppholdstillatelse. Det vil derfor variere om vedkommende har dokumentert sin identitet i søknadsprosessen eller om identiteten anses tilstrekkelig sannsynliggjort på bakgrunn av andre opplysninger i saken.

6.5.2 Høringsinstansenes synspunkt

Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet foreslår at det fremgår av lovteksten at oppholdskortet ikke er et identitetsdokument. Dette for å unngå tvil om oppholdskortets status.

Advokatforeningen vil bemerke at det “etter omstendighetene er forståelig at dokumentet ikke kan brukes som reisedokument, men at det er vanskelig å tenke seg at et oppholdskort ikke vil bli oppfattet som et legitimasjonsdokument, enten av utlendingen selv, eller av andre.”

NOAS skriver:

“For en rekke personer i Norge er det et betydelig problem at de mangler mulighet til å identifisere seg, selv om de har fått oppholdstillatelse. Dette kan føre til vanskeligheter med å dokumentere oppholdstillatelse for potensielle arbeidsgivere, få opprettet bankkonto, få utbetalt lønn og skaffe seg førerkort med mer. I et skriftlig svar på spørsmål fra KRF-representant Kjell Ingolf Ropstad svarte daværende konstituert justisminister Grete Faremo 14.3.2011 at oppholdskortet vil:

«inneholde opplysninger om utlendingen som kan være av betydning i bankenes vurdering av om det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for å etablere et kundeforhold som omfatter grunnleggende banktjenester, for eksempel ordinær bankkonto og ordinær betalingsformidling. Innføring av oppholdskort vil slik sett kunne bidra til å gjøre det lettere for utlendinger som får innvilget oppholdstillatelse i Norge å få innpass i arbeidslivet.»

Vi mener det er nødvendig at regjeringen jobber videre med dette spørsmålet, og sørger for å lette situasjonen for personer som har denne type praktiske problemer grunnet manglende identitetsdokumentasjon. Dersom et standardisert oppholdskort kan gjøre det lettere for personer med denne type problemer å få opprettet konto, få utbetalt lønn etc. vil NOAS være langt mer positive til innføringen av et slikt kort. Vi vil derfor be departementet vurdere hvordan innføringen av et slikt kort kan avhjelpe de nevnte utfordringene som skaper praktiske problemer for mange personer.”

MiRA “håper (...) at departementet vil vurdere å utforme dette kortet slik at det samtidig vil kunne brukes som et gyldig identitetskort, noe som vil gjøre det lettere for personer som i dag mangler mulighet til å identifisere seg selv om de har fått innvilget oppholdstillatelse. Det vil kunne redusere flere praktiske problemer, og det vil kunne lette disse personenes innpass i det norske arbeidslivet”.

6.5.3 Departementets vurdering

Departementet bemerker at oppholdskortet ikke gir en *sikker* bekreftelse for at den oppgitte identiteten er riktig. Også personer som kun får en begrenset oppholdstillatelse som følge av at de ikke har fremlagt identitetsdokumenter, får utstedt oppholdskort. Oppholdskortet viser imidlertid hvilken identitet utlendingsmyndighetene har lagt til grunn ved innvilgelsen av oppholdstillatelsen, og bekrefter at kortinnehaveren har slik oppholdstillatelse som kortet angir. Departementet mener at det ikke er nødvendig at det fremgår av ny § 64 a i hvilken grad kortet også kan benyttes som identitetsdokument. Det fremgår tydelig av bestemmelsen at det er *oppholdstillatelsen* som dokumenteres ved at det utstedes oppholdskort.

Samtidig, og selv om oppholdskort ikke kan anses å være en sikker bekreftelse for den oppgitte identiteten, fremgår det som nevnt av kortet hvilken identitet utlendingsmyndighetene har lagt til grunn i utlendingssaken. Hvitvaskingsforskriften § 5, jf. hvitvaskingsloven § 7 første ledd, jf. § 6 første ledd, regulerer hva som er gyldig legitimasjon for fysiske personer i henhold til hvitvaskingsreglene som banker og andre rapporteringspliktige er bundet av. Bestemmelsen lyder som følger:

§ 5. Fysisk legitimasjon for fysiske personer

Gyldig legitimasjon for fysisk person er original av dokumenter som:

1. er utstedt av offentlig myndighet, eller av annet organ som har betryggende kontrollrutiner for dokumentutstedelse og dokumentene har et tilfredsstillende sikkerhetsnivå, og
2. inneholder fullt navn, navnetrekk, fotografi og fødselsnummer eller D-nummer.

For fysiske person som ikke har fått tildelt norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal legitimasjonsdokumenter i tillegg til de kravene som følger av første ledd inneholde fødselsdato, fødested, kjønn og statsborgerskap.

Dersom bekreftelse av en fysisk persons identitet skal skje på grunnlag av fysisk legitimasjon uten vedkommendes personlige fremmøte i tråd med hvitvaskingsloven § 7 fjerde ledd, kan bekreftet kopi av dokumenter som nevnt i første og annet ledd benyttes.

Kravet om at fysisk legitimasjon for fysiske personer inneholder navnetrekk gjelder ikke for pass.

Oppholdskortet vil, i henhold til bilag til rådsforordning 1030/2002, inneholde opplysninger om fullt navn, tillatelsens gyldighet, utstedelsessted, tillatelsens art, eventuelle bemerkninger knyttet til tillatelsen, dato, innehaverens underskrift, fotografi, fødselsdato, fødested, statsborgerskap, kjønn og ev. adresse. Ut fra de personopplysninger som vil fremgå av kortet, vil kortet tilfredsstille de grunnleggende vilkårene for gyldig legitimasjon i hvitvaskingsregelverket.

Oppholdskortet vil derfor kunne anses som tilstrekkelig dokumentasjon for å etablere et kunde-forhold som omfatter grunnleggende banktjenester, som for eksempel etablering av ordinær bankkonto og ordinær betalingsformidling som ikke krever bank-ID.

Dette vil kunne bidra til at personer, som tidligere hadde praktiske problemer fordi de ikke kunne dokumentere hvilken identitet utlendingsmyndighetene har lagt til grunn, nå lettere kan dokumentere dette. Det presiseres at selv om oppholdskortet tilfredsstiller kravene til gyldig legitimasjon etter hvitvaskingsregelverket for de grunnleggende banktjenester, er det usikkert om kortet vil bli godtatt som tilstrekkelig legitimasjon av for eksempel bankene i andre sammenhenger.

6.6 Opptak av biometri for lagring i oppholdskort

6.6.1 Høringsforslaget

Det fremgikk av høringsbrevet at lovforslaget *ikke* åpner for å lagre fingeravtrykk på annen måte enn i databrikken i kortet. Forslaget åpner heller ikke for å foreta en sammenligning av fingeravtrykkene med fingeravtrykk verken i Utlendingsregisteret, politiets strafferegister eller på andre måter. Dersom utlendingen skal fornye oppholdstillatelsen eller for eksempel mister oppholdskortet og har behov for å få utstedt et nytt kort, vil det måtte opptas nye fingeravtrykk og ansiktsfoto. Ved fornyelse plikter utlendingen å innlevere det gamle kortet.

Det ble åpnet for at det skulle kunne opptas fingeravtrykk og utstedes oppholdskort ved utenriksstasjon, det vil si før innreise til Norge, men som hovedregel etter at det er foreliggende vedtak om innvilget oppholdstillatelse. Det ble videre vist til at det ikke kan utelukkes at det i fremtiden kan bli aktuelt å sette ut oppgaven (outsourc) med opptak av biometri til andre aktører utenfor utlendingsforvaltningen.

I høringsbrevet la departementet til grunn at det ikke er behov for at det gis særskilt hjemmel til bruk av tvang for opptak av biometri i forbindelse med elektronisk lagring av biometri i oppholdskort. Dette i motsetning til reglene om opptak av fingeravtrykk for registrering i utlendingsregisteret, jf. utlendingsloven § 100 femte ledd, hvor det er gitt adgang for politiet til å ta fingeravtrykk og ansiktsfoto med tvang dersom utlendingen ikke samtykker.

6.6.2 Høringsinstansenes synspunkt

Utlendingsdirektoratet mener at muligheten for å sette ut opptak av biometri til private eller utenlandske aktører bør ha en klar hjemmel i loven. Utlendingsdirektoratet påpeker imidlertid flere utfordringer med å sette oppgaven til aktører utenfor utlendingsforvaltningen.

Utlendingsdirektoratet bemerker videre følgende:

“(D)ersom oppholdskort på et senere tidspunkt vil bli utstedt før innreise til Norge, og biometrisk personinformasjon dermed må opptas på utenriksstasjon, vil følgene av å nekte å avgi fingeravtrykk være at man ikke får oppholdskort og følgelig ikke vil kunne reise inn i Schengen. Det er vanskelig å se for seg at man kan ha en hjemmel for tvang ved nekt av å avgi fingeravtrykk ved utenriksstasjonene. Det er ikke hjemmel i forordningene for at man kan få utstedt kort uten fingeravtrykk med mindre man ikke er i fysisk stand til å avgi disse. Vi er enige i departementets syn på at det bør være frivillig å avgi biometrisk personinformasjon, men vil understreke at det ikke vil utstedes noen annen dokumentasjon på oppholdsrett.”

Romerike politidistrikt påpeker at det bør arbeides for at fingeravtrykk som avgis til lagring i oppholdskortet kan avgis allerede ved søknad om en tillatelse, at fingeravtrykkene skal kunne lagres i et eget register og at avtrykkene må kunne brukes til søk opp mot andre registre politiet har tilgang til.

Datatilsynet er tilfreds med at de biometriske dataene bare skal oppbevares i kortet. De har imidlertid merket seg at departementet utreder en fremtidig sentral lagring i register, og vil allerede nå bemerke at en sentral lagring av biometri vil medføre en langt større trussel mot den enkeltes personvern enn en løsning der opplysningen lagres i kortet.

Utenriksdepartementet påpeker at det ved en eventuell etablering av et sentralt register er behov for å utrede et unntak for diplomater mv.

6.6.3 Departementets vurdering

Utfordringer knyttet til en eventuell oppgaveutsetting (outsourcing) av opptak av biometri til andre aktører enn utlendingsmyndighetene, er en del av en større problemstilling om hva slags oppgaver forvaltningen kan sette ut og hvor grensen for myndighetsutøvelse går. I hvilken grad slik utsetting av oppgaven med opptak av biometri skal skje eller ikke, eller på hvilke måte, faller utenfor fremstillingen i denne proposisjonen og departementets lovforslag. Tilsvarende gjelder i hvilken grad det er behov for en klarere hjemmel for oppgaveutsetting.

I høringsbrevets lovforslag ble det ikke fastsatt uttrykkelig at det er en plikt for utlendingen til å avgi biometri for utstedelse av oppholdskort. Departementet har likevel inntatt en presisering om dette i lovforslaget § 100 a første ledd annet punktum:

”(...) Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon.”

Departementet kan fastsette nærmere regler i forskrift om tidspunktet for når biometri skal opptas, herunder om opptak av biometri ved fremsettelse av søknad om oppholdstillatelse.

Plikten for en utlending til å medvirke til opptak av biometrisk personinformasjon dersom vedkommende ikke har avgitt biometri allerede ved søknaden, kan eventuelt fremgå av vedtaket om oppholdstillatelse. Dersom utlendingen ikke medvirker til at det kan utstedes oppholdskort med biometrisk personinformasjon, vil dette i så fall være en bristende forutsetning for oppholdstillatelsen som innebærer at tillatelsen kan vurderes tilbakekalt etter lovens § 63.

Dersom utlendingen nekter å avgi fingeravtrykk i forbindelse med utstedelse av oppholdskort kan dette for øvrig medføre en mistanke om at utlendingen oppgir falsk identitet. I så fall kan det i visse situasjoner være aktuelt å vurdere om

det er grunn til å foreta opptak av fingeravtrykk ved tvang med hjemmel i den allerede eksisterende bestemmelsen i utlendingsloven § 100 første ledd bokstav a, jf. femte ledd. Bestemmelsen åpner for opptak av fingeravtrykk blant annet overfor en utlending som “ikke kan dokumentere sin identitet, eller som det er grunn til å mistenke for å oppgi falsk identitet”.

Når det gjelder lagring i et register, innebærer forslaget til lovhjemmel for lagring av biometri i oppholdskort ikke en adgang til å lagre fingeravtrykk eller foto på annen måte enn i databrikken i kortet, utover den mellomlagring som er nødvendig i forbindelse med produksjon av kortet, og eventuelt frem til det er avklart om utlendingen blir innvilget oppholdstillatelse i de tilfellene hvor det er avgitt biometri i forbindelse med søknaden. Departementet er imidlertid i gang med å utrede en eventuell lagring av biometri i et register/database, herunder avveining av behovet for lagring opp mot personvernet mv. At biometri ikke lagres i et register medfører at utlendinger som skal fornye oppholdstillatelsen eller for eksempel mister oppholdskortet, og som derfor har behov for å få utstedt et nytt kort, vil måtte avgi nye fingeravtrykk og fotografi. Ved fornyelse plikter utlendingen å innlevere det gamle kortet.

Lovforslaget åpner heller ikke for å foreta en sammenligning av fingeravtrykkene med fingeravtrykk verken i Utlendingsregisteret, politiets strafferegister eller på andre måter. For at det skal kunne opptas fingeravtrykk for sammenligning i andre registre må vilkårene for dette være til stede i henhold til utlendingsloven § 100, jf. utlendingsforskriften § 18-1 og § 18-3, se kapittel 3.3 ovenfor. Hvorvidt fingeravtrykk som er tatt opp i forbindelse med reglene om oppholdskort skal kunne benyttes til søk i andre registre, er en problemstilling som hører naturlig sammen med vurderingen av lagring i register, og som departementet er i gang med å utrede nærmere, jf. ovenfor.

Det vises til forslagets § 100 a.

6.7 Opptak av fingeravtrykk til kontroll av biometri som er lagret i oppholdskort

6.7.1 Høringsforslaget

Det fremgikk av høringsbrevet at oppholdskort fremvises ved passering av yttergrense og ved innenlandskontroll. Enkel verifisering vil foregå ved visuell avlesning av kortet. Biometrisk verifisering skjer ved å sammenligne fingeravtrykk eller fotografi som er lagret i kortet med fingerav-

trykk eller ansiktsfoto som er opptatt ved kontroll. Rådsforordningene inneholder ingen bestemmelser om opptak av fotografi og fingeravtrykk for kontroll av biometri lagret i oppholdskort. Dette reguleres kun nasjonalt.

Departementet viste i høringsbrevet til at det er behov for en generell bestemmelse som hjemler adgangen til opptak av biometrisk personinformasjon til kontroll av fremlagt oppholdskort. Det er derfor foreslått en ny § 100 b som gir hjemmel for at det i forbindelse med utlendingskontroll etter §§ 15 eller 21, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan kontrolleres at utlendingens fingeravtrykk og fotografi stemmer overens med fingeravtrykk og fotografi lagret i utlendingens oppholdskort. Det er Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjoner, politiet og grensekontrollørene som gis adgang til slik kontroll.

6.7.2 Høringsinstansenes syn

Politidirektoratet viser til at Utlendingsdirektoratet, utenriksstasjoner, politiet og andre med kontrollmyndighet etter § 22, skal gis adgang til å kontrollere fremlagt oppholdskort. De savner en redegjørelse for i hvilke tilfeller de ulike aktørene skal kunne foreta kontroll av identitet med hjemmel i forslaget § 100 b opp mot de oppgavene politiet har etter utlendingsloven §§ 21 og 22.

6.7.3 Departementets vurdering

Som påpekt i kapittel 3.3 ovenfor, finnes det allerede flere hjemler for å benytte fotografi og fingeravtrykk i forbindelse med utlendingskontroll etter loven. Departementet mener imidlertid at adgangen til opptak av biometri for kontroll opp mot oppholdskort bør lovfestes særskilt. Det vises til forslaget til ny § 100 b.

Etter høringsrunden har departementet inntatt en ny tilføyelse i § 100 b første ledd annet punktum om at utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av biometrisk personinformasjon for kontroll opp mot oppholdskortet. Det er også inntatt forslag til en tilføyelse i lovens § 108 første ledd bokstav a om at overtredelse av denne plikten vil kunne straffes med bot eller med fengsel inntil seks måneder eller med begge deler.

Departementet har videre foretatt enkelte andre omformuleringer i bestemmelsen i § 100 b etter høringsrunden, slik at det nå fremgår tydelig at det er i forbindelse med utlendingskontroll etter §§ 15 eller 21, eller i forbindelse med

behandlingen av en sak etter utlendingsloven, at den nye bestemmelsen gir adgang til opptak av fingeravtrykk og fotografi for kontroll opp mot oppholdskortet.

I høringsforslaget var det ikke inntatt noen særskilt bestemmelse om at fingeravtrykk eller fotografi kan opptas med tvang for å kontrollere mot elektronisk lagret fingeravtrykk og fotografi i oppholdskortet. I dagens § 100 femte ledd er det imidlertid en bestemmelse om at fingeravtrykk og fotografi kan opptas med tvang dersom det for eksempel er grunn til å mistenke utlendingen for å oppgi falsk identitet. Departementet finner det naturlig at denne bestemmelsen gjelder tilsvarende i de tilfeller hvor det er grunnlag for å oppta fingeravtrykk og fotografi for kontroll opp mot oppholdskortet i henholdt til forslaget til ny § 100 b. En bestemmelse om dette er derfor inntatt i lovforslagets § 100 b annet ledd.

Det arbeides for øvrig med å få på plass de nødvendige tekniske løsningene for å kunne gjennomføre kontroll opp mot den elektronisk lagrede biometrien i oppholdskortene.

6.8 Regler om retting og sletting

6.8.1 Høringsforslaget

Som det ble vist til i departementets høringsbrev, fremgår det av rådsforordning (EF) nr. 1030/2002, at med mindre annet følger av regler om databeskyttelse, har den personen som har fått utstedt oppholdskortet rett til å kontrollere de personopplysninger som fremgår av oppholdskortet og om nødvendig få dem rettet. Oppholdstillatelsen skal heller ikke inneholde andre personopplysninger enn de som fremgår av forordningen og utlendingens pass. I høringsbrevet foreslår departementet derfor en egen bestemmelse i utlendingsloven om retten for den enkelte utlending til innsyn og til retting av den lagrede informasjonen i oppholdskortet.

I passloven § 6 a er det inntatt regler om rett til innsyn i personopplysninger i pass, herunder biometriske data. I Ot.prp. nr. 86 (2004–2005) om endringer i passloven og høringsbrev fra Justisdepartementet av 11. mars 2005, er det vist til at det av brukerhensyn er hensiktsmessig å innta reglene om dette sammen med reglene som hjemler bruken av den biometriske informasjonen. Departementet mente i høringsbrevet at de samme hensyn gjør seg gjeldende når det gjelder oppholdskort. For brukerne av informasjonen, og ikke minst for de personer dette gjelder, vil det være hensiktsmessig at reglene er inntatt

sammen med reglene som hjemler bruken av den biometriske informasjonen.

I den utstrekning personinformasjon, herunder biometri, blir lagret hos produsenten av oppholdskortene, eller hos søknadsbehandlende myndighet, foreslo departementet at dette “slettes så snart som mulig etter at oppholdskortet er produsert”. Med dette menes at avtrykkene skal slettes fra systemet som opptar fingeravtrykkene etter at kortet er produsert og ikke først når kortet er mottatt av innehaver. Likeledes må den biometriske informasjonen som opptas i forbindelse med grensekontroll eller andre tilfeller hvor det gjennomføres kontroll av biometrisk data, slettes etter bruk.

6.8.2 Høringsinstansenes syn

Advokatforeningen bemerker at det ikke er gitt regler om klageadgang over beslutning om retting og sletting.

Advokatforeningen tar videre opp at dersom utlendingen er uenig i den identiteten som er lagt til grunn i UDIs vedtak og ønsker å få endret de registrerte opplysningene, behandles dette etter gjeldende regelverk som en “søknad om endring av registrerte personopplysninger”. De viser videre til at UDI vurderer dette som en beslutning uten klageadgang. Advokatforeningen mener at dette ikke er rettslig holdbart.

6.8.3 Departementets vurdering

Departementet fastholder forslaget om særlige regler for innsyn, retting og sletting som beskrevet i høringsbrevet, se forslagets § 100 a femte og sjette ledd og § 100 b annet ledd. Vi foreslår imidlertid en tilføyelse i bestemmelsen som regulerer de tilfellene der fingeravtrykk er opptatt på søknadstidspunktet og søknaden senere blir avslått. Det innebærer at forslaget lyder som følger: “Biometrisk personinformasjon som er innhentet som nevnt i første eller annet ledd, skal slettes så snart som mulig etter at oppholdskortet er produsert eller søknaden om oppholdstillatelse eventuelt er avslått”.

Departementet legger til grunn at avgjørelsen om hvilke opplysninger som legges inn i oppholdskortet er å regne som beslutning og ikke enkeltvedtak. Det vises til at disse opplysningene som sådan ikke gjelder rettigheter og plikter etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, men

kun gjenspeiler den identiteten utlendingsmyndighetene har lagt til grunn i sitt vedtak.

I enkelte asylsaker er det tvil om identitet. I noen saker får utlendingen innvilget en tillatelse på en annen identitet enn vedkommende selv hevder, for eksempel en annen fødselsdato. De opplysningene som utlendingsforvaltningen legger til grunn om utlendingsens identitet blir overført til folkeregisteret. Eventuelle senere endringer av identiteten reguleres av bestemmelsene i lov om folkeregistrering (folkeregisterloven) og lov om personnavn (navneloven). Når det gjelder spørsmål om eventuelle endringer av registrerte identitetsopplysninger og betydningen av identitetsfastsettelsen, er dette nærmere omhandlet i UDI rundskriv RS 2010-146 om registrering, vurdering og endring av identitetsopplysninger i saker etter utlendingsloven. Problematikken faller utenfor lovforslaget i proposisjonen.

6.9 Misbruk av oppholdskort

6.9.1 Høringsforslaget

I høringsbrevet ble det vist til at dersom en utlending misbruker oppholdskortet ved å overlate kortet til andre eller lignende, vil det ordinære regelverket om straff og eventuelt utvisning som følge av brudd på utlendingsloven gjelde.

Oppholdskort dokumenterer oppholdstillatelse i et Schengen-land og kan sammen med reisedokumenter benyttes til å reise fritt rundt i Schengen-området i inntil tre måneder. Departementet foreslo derfor at det presiseres i utlendingslovens § 108 annet ledd bokstav d om straff, at den som forsettlig overlater oppholdskortet til en annen når vedkommende vet eller burde forstå at det vil bli brukt til å reise inn i riket eller til en annen stat, kan straffes med bot eller med fengsel inntil to år. For øvrig omfattes det å hjelpe en utlending til ulovlig opphold i riket eller i et annet Schengen-land, av ordlyden i § 108 tredje ledd bokstav a: “forsettlig hjelper en utlending til ulovlig opphold i riket eller et annet land som deltar i Schengen-samarbeidet”, og er dermed allerede straffbart.

6.9.2 Høringsinstansenes syn

Advokatforeningen bemerket at forslaget er på linje med allerede eksisterende regelverk, og har for øvrig ingen merknader. Ingen andre høringsinstanser har kommentert dette forslaget nærmere.

6.9.3 Departementets vurdering

Departementet fastholder forslaget om å presisere i lovens § 108 annet ledd bokstav d om straff, at den som forsettlig overlater oppholdskortet til annen når vedkommende vet eller burde forstå at det vil bli brukt til å reise inn i riket eller til en annen stat, kan straffes med bot eller med fengsel inntil to år.

6.10 Utstedelse av oppholdskort i andre tilfeller - grenseboerbevis, oppholdstillatelser etter EØS-regelverket, diplomater mv.

6.10.1 Høringsforslaget

I rådsforordning (EF) nr. 380/2008 artikkel 1, jf. ny 5a til rådsforordning (EF) nr. 1030/2002, gis det adgang til å bruke Schengen-standardisert oppholdskort også til andre formål enn å dokumentere oppholdstillatelse, dersom formålet går klart frem av kortet. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt for grupper som er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse, men som har behov for å dokumentere sin rett til opphold. Departementet foreslo i høringsbrevet å gi en hjemmel i forskrift til å regulere utstedelse av oppholdskort i andre tilfeller enn ved innvilget oppholdstillatelse, jf. forslaget § 64 a annet ledd.

Denne typen kort kan blant annet være aktuell for utlendinger som får innvilget grenseboerbevis. Den 2. november 2010 ble avtale om grenseboerbevis mellom Norge og Russland undertegnet. Når avtalen trer i kraft, vil innbyggerne i grensenære områder på norsk og russisk side etter søknad kunne få utstedt et grenseboerbevis.

Selv om Schengen-standardisert oppholdskort skal kunne benyttes til andre formål enn å dokumentere oppholdstillatelse, må kortet inneholde biometri som beskrevet i forordningen og utlendingen må dermed medvirke til opptak av fotografi og fingeravtrykk. Det kan imidlertid tenkes tilfeller hvor det må gjøres unntak fra hovedregelen om at kortet skal inneholde biometri, for eksempel der en slik plikt til være i strid med annet regelverk, for eksempel prinsippet om ukrenkelighet for diplomater.

Det er ingen forpliktelse i EØS-regelverket om at oppholdskort utstedt med hjemmel i EØS-regelverket skal utformes som Schengen-standardisert oppholdskort eller at det skal inneholde biometri. Det er imidlertid anledning til å utstede Schengen-standardisert oppholdskort også som doku-

mentasjon for slik oppholdsrett. Departementet har, i samråd med Arbeidsdepartementet, vurdert det som hensiktsmessig at det åpnes for at tredjelandsborgere som får opphold i Norge gjennom EØS-regelverket, kan få sitt opphold dokumentert gjennom Schengen-standardisert oppholdskort med biometri. Det ble derfor foreslått en forskriftshjemmel i utlendingsloven § 109 som tydelig gir uttrykk for at dette kan reguleres nærmere i forskrift.

6.10.2 Høringsinstansenes syn

Utlendingsdirektoratet er positive til forslaget, og viser til at det er viktig at det åpnes opp for å utstede oppholdskort med biometri i andre tilfeller enn ved innvilget oppholdstillatelse. Når det gjelder tredjelandsborgere som får opphold i Norge etter regelverket for fri bevegelse i EØS-området, er de positive til at disse får Schengen-standardisert oppholdskort. Ingen av de andre høringsinstansene har kommentert dette forslaget nærmere.

Utenriksdepartementet viser til at det er foreslått hjemmel i forskrift til å utstede oppholdskort til diplomater mv. og foreslår at Utenriksdepartementet gis anledning til å utføre det praktiske ved utstedelse av oppholdskort for denne personkretsen. Det innebærer at Utenriksdepartementet innstas i opplistingen av hvilke instanser som kan beslutte opptak av biometri i forslag til ny § 100 a. De ber også om at Utenriksdepartementet gis hjemmel til å kontrollere fingeravtrykk og fotografi opp mot kortet, jf. forslag til ny bestemmelse i § 100 b, samt behandleransvar i henhold til personopplysningsloven.

6.10.3 Departementets vurdering

Departementet fastholder høringsforslaget om å gi hjemmel til å regulere utstedelse av kort med lagret biometrisk personinformasjon i andre tilfeller enn ved innvilget oppholdstillatelse (for eksempel til russiske grenseboere mv.) nærmere i forskrift. Departementet foreslår imidlertid enkelte justeringer i lovforslagets ordlyd. Det vises til forslaget § 100 a annet ledd som får følgende ordlyd:

«Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om at det kan innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk også i kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelser, for eksempel grenseboerbevis

utstedt til beboere i det russiske grenseområdet.»

Tilsvarende er det ikke nødvendig med lovhjemmel for å utstede kort som dokumentasjon på lovlig opphold for utlendinger som får opphold i Norge gjennom EØS-regelverket. Det er imidlertid behov for lovforankring hva gjelder opptak av den biometriske personinformasjonen i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk. Høringsforslaget § 109 er derfor justert noe i proposisjonen.

Når det gjelder Utenriksdepartementets ønske om hjemmel til selv å utstede oppholdskort til diplomater mv., er departementet enig i at dette fremstår som hensiktsmessig. Det er derfor innført i forslag til lovtekst at Utenriksdepartementet gis slik adgang.

6.11 Særskilt om hensynet til personvern

6.11.1 Høringsforslaget

I høringsbrevet gjorde departementet rede for personopplysningslovens krav til behandling av personopplysninger og departementets vurdering av lovforslaget opp mot personvernet. Personopplysningsloven § 12 første ledd lyder:

“Fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler kan bare nyttes i behandlingen når det er saklig behov for sikker identifisering og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering.”

Bestemmelsen er et uttrykk for lovgivers syn på hvor terskelen for bruk av biometri skal gå. Departementet vurderte høringsforslaget opp mot de vilkårene for behandling av personopplysninger som fremgår av denne bestemmelsen. Departementet gjennomgikk de grunnleggende prinsippene for personvern, se punkt 5.2, herunder krav til tilstrekkelig tydelig formål og nødvendighetskriteriet, og konkluderte med at det ikke er avgjørende personvern hensyn som taler mot lovforslaget:

“Formålet med opptak av fingeravtrykk til bruk i oppholdskort anses tilstrekkelig tydelig definert i den foreslåtte bestemmelsen om oppholdskort. Formålet må anses saklig begrunnet i utlendingsforvaltningens virksomhet og hensynet til de aktuelle personenes personvern. Formålet med et felles oppholdskort er, i henhold til forordningene og dette lovforsla-

get, å øke sikkerheten og dermed bidra til å forebygge og bekjempe illegal innvandring og illegalt opphold. Kontroll av fingeravtrykk vil sikre at den som fremviser oppholdskortet faktisk er den som er innehaveren av kortet og muligheten for personforveksling og identitetstyveri reduseres. Behovet for slik bekreftelse må anses å være så tyngende at lovens vilkår om saklig behov for identifisering må anses oppfylt.

Innføringen av oppholdskort med biometri vil legge til rette for verifisering av at identitetsopplysninger som utlendingen selv har oppgitt til norsk myndigheter er riktige. Metoden er etter departementets oppfatning “nødvendig for å oppnå sikker identifisering”, jf. personopplysningsloven § 12. Det vises til at det foreligger tunge samfunnsmessige behov for å kjenne identiteten til de som reiser inn og tar opphold i riket. Personforveksling kan videre få store konsekvenser med hensyn til rettigheter og plikter, herunder feilbehandling av personopplysninger, både for vedkommende selv og samfunnet for øvrig. Departementet ser at bruk av fingeravtrykk i visse tilfeller kan oppleves som en mistenkeliggjøring, men finner ikke å kunne legge avgjørende vekt på dette hensynet. Det er på det rene at det ikke foreligger klare alternativer til bruk av fingeravtrykk som kan møte behovet for verifisering av identitet. Bruk av elektronisk lagret ansiktsfoto og fingeravtrykk i oppholdskort vil muliggjøre en enklere, mer effektiv og ikke minst langt sikrere, kontroll av vedkommendes utlendingsrettslige status. Utlendinger er for øvrig i dag, ved alminnelig utlendingskontroll, forpliktet til å fremlegge dokumentasjon og bidra til å bringe lovligheten av oppholdet i Norge på det rene, jf. utlendingsloven § 21.

Det er videre snakk om lagring i et lagringsmedium som utlendingen selv har kontroll over og er bærer av. Forslaget innebærer ikke en lagring av biometriske data som ville kunne medført en mulighet til å benytte opplysningen til andre formål enn de er innhente for. Det er også av betydning at biometriske opplysninger i utgangspunktet ikke er å anse som sensitive personopplysninger slik begrepet er definert i personopplysningsloven § 2 første ledd nr. 8. Videre vil sertifikater beskytte mot avlesning av informasjon for uautoriserte brukere. Departementet kan derfor ikke se at det er avgjørende personvern hensyn som taler mot departementets forslag.”

I høringsbrevet ble det foreslått at det skal reguleres i forskrift hvem som skal være behandleransvarlig for opptak av fingeravtrykk og lagring i oppholdskort.

6.11.2 Høringsinstansenes syn

Advokatforeningen er enig med departementet i at forslaget ivaretar personvernet på en tilstrekkelig måte og at bruk av biometriske kjennetegn i oppholdskort, for å verifisere identitet, tilfredsstillende kravet til “nødvendig”, jf. personopplysningsloven § 12. *Jussformidlingen* mener også at forslaget ivaretar personvernet.

Datatilsynet mener det er unødvendig og uporsjonalt i henhold til EMK artikkel 8 å registrere to fulle fingeravtrykk ved behandlingen, i tillegg til bilde av innehaverens ansikt:

“For at et tiltak skal være proporsjonalt i henhold til EMK artikkel 8 er det en forutsetning at andre mindre inngripende tiltak ikke fungerer tilfredsstillende for det aktuelle formålet. *Datatilsynet* vil bemerke at den foreslåtte løsningen innebærer en større trussel mot personvernet enn for eksempel bruk av markører (templates). For det første er behandlingen mer omfattende, idet man ved bruk av bilde reelt sett registrerer flere opplysninger om den enkelte enn ved bruk av markører. Videre vil tilsynet peke på at misbrukspotensialet for et fullt fingeravtrykk er betraktelig mye større enn for markører. *Datatilsynet* savner en begrunnelse for hvorfor det i denne forbindelse er nødvendig å benytte det fulle fingeravtrykket. Tilsynet vil i den forbindelse bemerke at bruk av markører i seg selv kan gi svært god identifikasjon. I dette tilfellet skal innehaver av kortet i tillegg identifiseres med et bilde av ansiktet. *Datatilsynet* anser at disse elementene i kombinasjon tilfredsstillende vil kunne ivareta identifikasjonshensynet. Det å benytte fullt fingeravtrykk fremstår etter tilsynets vurdering å være unødvendig, og derfor uporsjonalt i henhold til EMK artikkel 8.”

MiRA uttrykker bekymring for personvernet og forutsetter at det blir laget gode retningslinjer for håndtering av informasjon i oppholdskortet, hvordan de skal kunne brukes og regler for kontroll av kortet.

Juss-Buss mener tiltaket vil være i strid med personvern hensyn og respekten for egen integritet, og påpeker at det er svært viktig at ikke andre

enn vedkommende selv kan hente ut informasjon som ligger i kortet.

6.11.3 Departementets vurdering

Departementet fastholder at det ikke er avgjørende personvern hensyn som taler mot lovforslaget om innføring av oppholdskort med biometri. Det vises for øvrig til at EU-landene har vurdert at ordningen er forenlig med EMK og EUs personverndirektiv, som også norske personvernregler bygger på.

Departementet fastholder også forslaget om at spørsmålet om hvilken instans som er behandlingsansvarlig skal reguleres nærmere i utlendingsforskriften. Ingen av høringsinstansene har anført at dette heller bør fremgå av loven.

Problemstillingen om hvorvidt oppholdskortene skal benytte hele fingeravtrykk eller markører (matematisk beskrivelse av viktige punkter i fingeravtrykket for bruk i automatiske søke- og gjenkjenningssystemer), har vært drøftet på EU-nivå i forbindelse med vedtagelsen av forordningen. Siden denne tekniske løsningen er direkte regulert i forordningen, står Norge ikke fritt til å velge en annen løsning, slik *Datatilsynet* foreslår. Det bemerkes for øvrig at andre medlemsland vil kunne ha behov for å kontrollere oppholdskortet, herunder fingeravtrykkene lagret i kortet. Der som man i Schengen-samarbeidet skulle valgt en løsning med bruk av markører, ville alle medlemslandene måtte ha benyttet samme systemleverandør for å kunne lese markørene. Ved bruk av bilde av fingeravtrykket kan hvert land bruke sine lokale leverandører for å gjennomføre automatisk biometrisk verifikasjon.

6.12 Presisering av forholdet til arkivloven i ny § 100 a og § 100 b

6.12.1 Gjeldende rett og høringsforslaget

Hovedregelen etter arkivloven § 9 bokstav c er at offentlig arkivmateriale ikke kan kasseres, herunder slettes, uten i samsvar med bestemmelser i medhold av arkivloven eller etter særskilt samtykke fra Riksarkivaren. Kassasjon i arkivlovens forstand innebærer at arkivmateriale som har hatt verdi som dokumentasjon eller har vært gjenstand for saksbehandling, blir tatt ut av arkivet og slettet eller destruert, jf. forskrift 11. desember 1998 nr. 1193 om offentlige arkiver § 3-18 annet ledd.

Hovedregelen i arkivloven § 9 bokstav d er at retting av opplysninger skal skje slik at tidligere

opplysninger fortsatt skal synes, dersom disse har hatt betydning for saksbehandling og vedtak eller berører andre forhold som bør kunne dokumenteres.

Høringsbrevet omhandlet ikke forslaget forhold til arkivloven.

6.12.2 Høringsinstansenes syn

Riksarkivaren viser i sitt høringssvar til at ny §§ 100 a og 100 b har bestemmelser om sletting av biometrisk personinformasjon som innhentes som ledd i produksjon og bruk av oppholdskort. De skriver at “dette kan lett oppfattes som regler som kommer i strid med bestemmelsene om kassasjon m.m. i § 9 i lov 4.12.1992 nr. 126 om arkiv”. Riksarkivaren uttaler videre at samme problemstilling kom opp i sin tid med arbeidet med endringer i passloven med sikte på å hjemle bruk av biometrisk informasjon i pass. Man kom da til at sletting i passlovens forstand kunne betraktes som arkivbegrensning og ikke kassasjon, jf. forskrift 11.12.1998 nr. 1193 om offentlige arkiv, §§ 3-18 og 3-19. For å unngå uklarheter fikk passloven § 6 a et femte ledd med referanse til arkivloven. Riksarkivaren mener at forholdet bør kunne løses på samme måte i utlendingsloven som i passloven og har et konkret forslag til ordlyd:

“Bestemmelsene om kassasjon i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d er ikke til hinder for sletting, jf. forskrift 11.12.1998 nr. 1193 om offentlige arkiv §§ 3-18 og 3-19”.

6.12.3 Departementets vurdering

Departementet er enig med Riksarkivaren i at forholdet til arkivloven bør tas inn i lovbestemmelsen, og at det er hensiktsmessig å gjøre det på samme måte som for tilsvarende bestemmelse i passloven. Sletting etter utlendingsloven nye §§ 100 a og 100 b er å anse som arkivbegrensning og berøres derfor ikke av arkivlovens kassasjonsbestemmelser. Det foreslås derfor presisert i bestemmelsene om oppholdskort at lov 4. desember 1992 nr.126 om arkiv § 9 bokstav c og d ikke er til hinder for sletting av biometrisk informasjon.

tak, samt utvikling av system for overføring av data til produsent. I tillegg vil det påløpe årlige merutgifter til produksjon av oppholdskort og drift/forvaltning av datasystemene.

Utstedelse av oppholdskortene skal i utgangspunktet dekkes gjennom gebyrsatsene for behandling av oppholdstillatelse. Gebyrer for offentlige myndighetshandlinger kan normalt fastsettes tilsvarende gjennomsnittskostnaden for å utføre den gebyrbelagte handlingen på en kostnadseffektiv måte. I utlendingsloven § 89 er det gitt hjemmel for å gi forskrift om gebyrer for behandling av søknader etter utlendingsloven, med unntak for søknader om beskyttelse (asyl) etter lovens kapittel 4. Ulike regler for de ulike typer av søknader er gitt i utlendingsforskriften §§ 17-10 til 17-13, herunder unntaksregler for enkelte typer søknader.

Merkostnadene per oppholdskort anslås til om lag kr 150. I forbindelse med statsbudsjettet for 2012, har regjeringen foretatt en oppdatert vurdering av gebyrgrunnlaget, og i den forbindelse er oppholdskortene inkludert. Det er som følge av dette lagt opp til å heve flere av gebyrsatsene.

Samlet er de årlige merutgiftene knyttet til utstedelse av kort, samt drift og vedlikehold av systemløsninger for oppholdskortene, anslått til 17,4 mill. kroner. Dette vil dekkes inn gjennom merinntektene som følger av foreslåtte gebyrreduksjoner, jf. også omtale i Justisdepartementets Prop. 1 S (2011-2012). Som en følge av forsinket oppstart anslås merutgiftene til utstedelse, drift og vedlikehold i 2012 nå til om lag 11,6 mill. kroner, dvs. 5,7 mill. kroner lavere enn hva som ligger til grunn i Prop. 1 S (2011-2012). Systemutviklings- og implementeringskostnadene estimeres nå til om lag 29,7 mill. kroner, noe som er om lag 21 mill. kroner mer enn hva det ble gjort rede for i Prop. 120 S (2010-2011). Nettoøkningen, på om lag 15,3 mill. kroner, dekkes innenfor gjeldende bevilgning under kap. 440, post 01 og kap. 490, post 01. Estimendringen følger dels av forsinkelser og dels av en grundigere utredningsprosess, hvor det har vist seg at løsningene, og da særlig integrasjonen mot andre systemer, er mer komplekse og omfattende enn tidligere antatt.

Departementet vil for øvrig innta nye regler i utlendingsforskriften om gebyr for utstedelse av nytt oppholdskort innenfor en tillatelsesperiode, se kapittel 6.4.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vil påløpe engangsutgifter til anskaffelse av utstyr og utvikling av datasystem for biometriopp-

8 Merknader til de ulike bestemmelsene

Til ny § 64 a Schengen-standardisert oppholdskort

Bestemmelsen er ny.

Formålet med bestemmelsen er å synliggjøre innføringen av oppholdskort. Alle utlendinger som innvilges midlertidig eller permanent oppholdstillatelse etter loven, også mindreårige, skal få utstedt oppholdskort. Det skal ikke utstedes oppholdskort i saker om visum, siden visum ikke er å regne som en oppholdstillatelse. Det skal heller ikke utstedes oppholdskort når det gis foreløpig oppholdstillatelse i påvente av behandlingen av en søknad om asyl eller oppholdstillatelse, jf. bestemmelsens siste punktum som viser til lovens § 57 om oppholdstillatelse under søknadsbehandlingen. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.1 og 6.2.

Standardisert oppholdskort gir uttrykk for den identiteten som utlendingsmyndighetene har lagt til grunn i utlendingssaken, men er ikke ment som et legitimasjonsdokument. Oppholdskortet erstatter tidligere oppholdsetiketter og er dokumentasjon på gyldig oppholdstillatelse i Norge. Oppholdskortet er ikke et reisedokument. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.5.

Annet ledd gir hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift, herunder om plikt til å fremlegge standardisert oppholdskort og unntak fra bestemmelsens første ledd.

Til § 89 Gebyr

Bestemmelsen om gebyr i lovens § 89 endres ved at det inntas et nytt annet punktum som åpner for forskriftsregler om gebyr også i tilfeller hvor det er utstedt nytt oppholdskort eller annet kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, i en tillatelsesperiode eller rettighetsperiode. Situasjonen kan for eksempel være at kortet har gått tapt eller er ødelagt.

Til ny § 100 a Innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i standardisert oppholdskort

Bestemmelsen er ny.

Første ledd gir hjemmel til å innhente biometrisk personinformasjon og lagre informasjonen i standardisert oppholdskort. Det skal innhentes fingeravtrykk av alle utlendinger over seks år som får utstedt oppholdskort i henhold til ny § 64 a første ledd. Dette omfatter alle som innvilges midlertidig eller permanent oppholdstillatelse med unntak

for utlendinger som gis oppholdstillatelse under søknadsbehandlingen etter lovens § 57.

I første ledd annet punktum er det fastsatt at utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av biometri i kortet. Dersom utlendingen ikke overholder denne plikten, vil det kunne være grunnlag for å vurdere tilbakekall av tillatelsen på grunn av bristende forutsetninger, jf. § 63 første ledd. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.6.

Bestemmelsens *annet ledd* gir hjemmel til opptak av biometrisk personinformasjon til bruk i kort som utstedes i andre tilfeller enn ved innvilget oppholdstillatelse. Det vises til at rådsforordning (EF) nr. 380/2008 åpner opp for å bruke Schengen-standardisert oppholdskort til andre formål enn å dokumentere oppholdstillatelse, dersom formålet går klart frem av kortet. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt for grupper som er unntatt fra kravet til oppholdstillatelse, men som har behov for å dokumentere rett til opphold i Norge. I bestemmelsen er det spesielt nevnt som et eksempel at det kan utstedes kort til beboere i det russiske grenseområdet som dekkes av de nye reglene om grenseboerbevis. Bestemmelsen kan også gjelde andre tilfeller hvor det utstedes kort som dokumentasjon på rett til opphold til en utlending i Norge. Se mer under kapittel 6.10.

En beslutning om innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon kan bare treffes av de instanser som er listet opp i bestemmelsens *trede ledd*.

I bestemmelsens *fjerde ledd* gis det regler om innsyn i personopplysninger som er innført i kortet, og om retting og sletting av uriktig informasjon. Biometrisk informasjon som opptas til bruk i oppholdskort skal slettes så snart som mulig etter at kortet er produsert, jf. femte ledd. Med dette menes at informasjonen skal slettes fra systemet som opptar biometrien etter at kortet er produsert og ikke først når kortet er mottatt av innehaver. Dersom biometri er innhentet i forbindelse med søknad om en oppholdstillatelse og søknaden blir avslått, skal de innhentede biometriske opplysningene slettes etter at det foreligger et negativt vedtak. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.8.

I *sjette ledd* presiseres forholdet til lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv. Sletting etter utlendingsloven ny § 100 a er å anse som arkivbegrensning og berøres derfor ikke av arkivlovens kassasjonsbestemmelser. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.12.

I bestemmelsens *sjuende ledd* gis det hjemmel til at Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

Til ny § 100 b Innhenting av biometrisk personinformasjon til kontroll av standardisert oppholdskort, jf. §§ 64 a og 100 a

Bestemmelsen er ny.

I *første ledd* er det gitt hjemmel for innhenting av fingeravtrykk og fotografi for kontroll opp mot den lagrede informasjonen i oppholdskortet når det gjennomføres kontroll i henhold til lovens §§ 15 (gjennomføring av grensekontroll) eller 21 (alminnelig utlendingskontroll). Det samme gjelder i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, jf. § 83 (utlendingens møte- og opplysningsplikt).

Enkel verifisering vil foregå ved visuell avlesning av kortet. Biometrisk verifikasjon skjer ved å sammenligne fingeravtrykk eller fotografi lagret i kortet med fingeravtrykk eller fotografi opptatt ved kontroll. Bestemmelsen gir hjemmel for slik kontroll av biometrisk informasjon. I annet punktum er det presisert at utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av biometri for kontroll mot oppholdskort. Dersom utlendingen ikke medvirker, vil det kunne være grunnlag for straffereaksjon etter § 108 annet ledd bokstav a.

I *annet ledd* er det fastsatt at bestemmelsen i § 100 femte ledd om at fingeravtrykk og fotografi skal kunne tas med tvang, gjelder tilsvarende.

I *tredje ledd* er det gitt regler om sletting så snart som mulig etter at utlendingens identitet er verifisert mot oppholdskortet eller kort med registrert biometrisk personinformasjon. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.8.

I *fjerde ledd* presiseres forholdet til lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv. Sletting etter utlendingsloven ny § 100 b er å anse som arkivbegrensning og berøres derfor ikke av arkivlovens kassasjonsbestemmelser. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.12.

I *femte ledd* er det gitt hjemmel for at Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om tidspunkt for når fingeravtrykk og ansiktsfoto kan opptas. Dette kan være ved innlevering av søknad om oppholdstillatelse eller ved innvilget oppholdstillatelse. Det vises for øvrig til de alminnelige motivene kapittel 6.6.

Til § 108 annet ledd bokstav a

Det er tilføyet en henvisning i bestemmelsen til § 100 b første ledd annet punktum, som innebæ-

rer at det kan reageres med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder eller begge deler, overfor en utlending som ikke medvirker til opptak av biometri for kontroll mot oppholdskortet. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.7.3.

Til § 108 tredje ledd

Overlatelse av oppholdskort til andre kan legge til rette for at en utlending både reiser ulovlig inn i riket og oppholder seg her ulovlig. Det foreslås derfor å presisere i lovens § 108 annet ledd bokstav d om straff at den som forsettlig overlater oppholdskortet til en annen når vedkommende vet eller burde forstå at det vil bli brukt til å reise inn i riket eller til annen stat, kan straffes med bot eller med fengsel i inntil to år. Det samme gjelder for en utlending som overlater kort med lagret biometrisk personinformasjon etter ny § 100 a annet ledd (andre tilfeller enn ved utstedelse av oppholdstillatelse, f. eks. grenseboerbevis) til en annen. Formuleringen vil også dekke misbruk av kort som er utstedt til tredjelandsborgere som får opphold i Norge gjennom EØS-regelverket, se forslaget § 109 fjerde ledd. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.9.

Til § 109 fjerde ledd

Lovens § 109 fjerde ledd gir hjemmel for at Kongen kan fastsette regler i forskrift om forholdet mellom lovens alminnelige bestemmelser og reglene i lovens kapittel 13 om utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen. I § 109 fjerde ledd foreslås det en presisering om at det også skal kunne fastsettes regler i forskrift om opptak av biometrisk personinformasjon i saker etter lovens kapittel 13. Det vises til de alminnelige motivene kapittel 6.10.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i utlendingsloven (innføring av Schengen-standardisert oppholdskort med biometri).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i utlendingsloven (innføring av Schengen-standardisert oppholdskort med biometri) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i utlendingsloven (innføring av Schengen-standardisert oppholdskort med biometri)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

Ny § 64 a skal lyde:

§ 64 a. *Schengen-standardisert oppholdskort*

En utlending som innvilges midlertidig eller permanent oppholdstillatelse, skal få sin tillatelse dokumentert ved at det utstedes Schengen-standardisert oppholdskort (standardisert oppholdskort) med elektronisk lagret biometri, jf. § 100 a. Dette gjelder ikke ved oppholdstillatelse under søknadsbehandlingen etter § 57.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om plikt til å fremlegge standardisert oppholdskort og unntak fra første ledd.

§ 89 skal lyde:

§ 89. *Gebyr*

Kongen kan i forskrift gi regler om at det skal tas gebyr for å behandle søknader etter denne loven, med unntak for søknader om beskyttelse etter kapittel 4. Kongen kan også gi regler om gebyr for utstedelse av nytt standardisert oppholdskort eller kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, selv om dette ikke utstedes på bakgrunn av en søknad om fornyet tillatelse eller rettighet.

Ny § 100 a skal lyde:

§ 100 a. *Innhenting og lagring av biometrisk personinformasjon i standardisert oppholdskort*

For utstedelse av standardisert oppholdskort, jf.

§ 64 a, skal det innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk i oppholdskortet av alle utlendinger over 6 år. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon. Informasjonen lagres elektronisk eller på annen måte i oppholdskortet slik at hensynet til informasjonens ekthet, integritet og konfidensialitet blir ivaretatt.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om at det kan innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk også i kort som dokumenterer andre typer tillatelser eller rettigheter enn oppholdstillatelse, for eksempel grenseboerbevis utstedt til beboere i det russiske grenseområdet.

Beslutning om at det skal innhentes og lagres biometrisk personinformasjon som nevnt i første og annet ledd, treffes av Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, politiet eller utenriksstasjon.

Den som oppholdskortet er utstedt til, har rett til innsyn i personopplysninger som er innført i oppholdskortet, herunder den biometriske informasjonen, og kan kreve uriktig informasjon rettet eller slettet. Tilsvarende gjelder for den som har fått utstedt kort med registrert biometrisk personinformasjon etter annet ledd.

Biometrisk personinformasjon som er innhentet som nevnt i første eller annet ledd, skal slettes så snart som mulig etter at oppholdskortet er produsert eller søknaden om oppholdstillatelse er avslått.

Bestemmelsene om kassasjon og retting i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d er ikke til hinder for sletting etter femte ledd.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, her-

under om tidspunktet for når fingeravtrykk og ansiktsfoto kan opptas.

Ny § 100 b skal lyde:

§ 100 b. *Innhenting av biometrisk personinformasjon til kontroll av standardisert oppholdskort, jf. §§ 64 a og 100 a*

I forbindelse med kontroll etter §§ 15 eller 21, eller i forbindelse med behandlingen av en sak etter utlendingsloven, kan politiet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, Utenriksdepartementet, utenriksstasjon eller andre med kontrollmyndighet etter lovens § 22 innhente biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til kontroll av fremlagt oppholdskort eller kontroll av annet kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd. Utlendingen har plikt til å medvirke til opptak av slik biometrisk personinformasjon.

Bestemmelsen i § 100 femte ledd om opptak av fingeravtrykk og fotografi med tvang gjelder tilsvarende.

Biometrisk personinformasjon innhentet i henhold til første ledd skal slettes så snart som mulig etter at utlendingens identitet er verifisert mot oppholdskortet eller kort med registrert biometrisk personinformasjon etter § 100 a annet ledd.

Bestemmelsene om kassasjon og retting i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c og d er ikke til hinder for sletting etter tredje ledd.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 108 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelsene som er angitt i det følgende, eller forbud, påbud eller vilkår gitt i medhold av disse bestemmelsene:

§ 7 første ledd

§ 8 første ledd

§ 9 første og fjerde ledd

§ 14 første og annet ledd

§ 16 første og tredje ledd

§ 19 første og annet ledd

§ 20 tredje ledd

§ 21 første ledd

§ 27 første ledd, jf. fjerde ledd

§ 55 første og annet ledd

§ 71 annet ledd

§ 83 første og annet ledd

§ 90 sjette ledd

§ 93 første ledd annet punktum

§ 100 b første ledd annet punktum

§ 105 første ledd

§ 124 første ledd

§ 108 tredje ledd skal lyde:

Med bot eller med fengsel inntil to år straffes den som:

- a) forsettlig eller grovt uaktsomt gjør bruk av en utlendings arbeidskraft når utlendingen ikke har nødvendig tillatelse etter loven,
- b) forsettlig eller grovt uaktsomt formidler arbeid eller bolig for en utlending, eller utferdiger eller formidler erklæringer, tilsagn eller dokumenter til bruk for en sak etter loven, når forholdet innebærer en utilbørlig utnyttelse av utlendingens situasjon,
- c) forsettlig ved falske forespeilinger eller liknende utilbørlig atferd forleder en utlending til å reise inn i riket med sikte på å bosette seg her,
- d) forsettlig overlater til en annen pass, reisebevis for flyktninger, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, *standardisert oppholdskort eller liknende kort*, når vedkommende vet eller bør forstå at det kan bli brukt av en utlending til å reise inn i riket eller til en annen stat.

§ 109 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om gjennomføring av bestemmelsene i dette kapittelet og om forholdet til lovens alminnelige bestemmelser, herunder for de tilfellene der en utlending som nevnt i første ledd, får oppholdstillatelse etter lovens alminnelige bestemmelser. *Kongen kan bestemme i forskrift at det skal innhentes og lagres biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk i kort som dokumenterer oppholdsrett i henhold til §§ 118 og 119. I slike tilfeller vil reglene i §§ 64 a, 100 a og 100 b gjelde tilsvarende så langt de passer.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

